

LEI-deeladministratie schapen: resultaat gehalveerd

H. Prins (LEI-DLO detachement bij het PR)
L. v.d. Valk (stagiair Agrarische Hogeschool Friesland)

De halvering van het aantal schapenhouders dat in 1993 deelnam aan de deeladministratie van het Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO) doet niet veel goeds vermoeden. De schapenhouders lijken niet van de verwachte slechte resultaten te willen weten. Deze sombere verwachting blijkt helaas maar al te waar te zijn. De arbeidsopbrengst daalde met f 24,- per ooi en bleef steken bij min f 42,-. Daarmee wordt een nieuw dieptepunt bereikt in een reeks van vier achtereenvolgende jaren met een negatief resultaat. Dit jaar zal de oopremie haar functie als financiële pijnstiller meer dan ooit tevoren moeten vervullen.

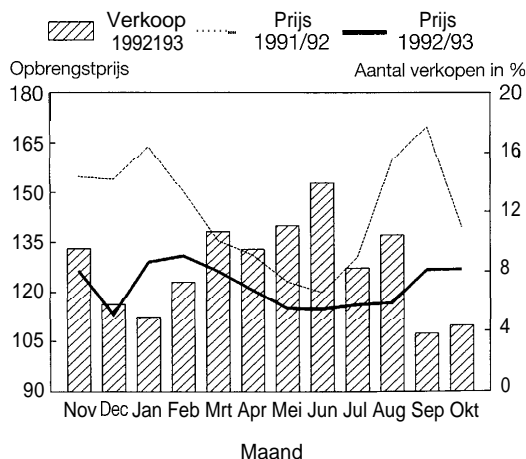
In 1993 (1 november 1992 tot 31 oktober 1993) stelden 59 schapenhouders hun economische en technische resultaten via de Dienst Landbouw Voorlichting (DLV) aan het LEI-DLO beschikbaar. Het aantal deelnemers liep ten opzichte van vorig jaar terug met 52. De uitkomsten zijn hierdoor minder betrouwbaar dan voorgaande jaren. Gedeeltelijk kan de soms opmerkelijke afwijking van enkele kengetallen worden verklaard ten opzichte van de voorgaande jaren. Immers, doordat er minder deelnemende bedrijven zijn, is de invloed van elk individueel bedrijf groter.

De resultaten komen uit het hele land en zijn verdeeld in twee groepen. Een groep met tenminste 50% Texelaars; de andere groep bedrijven is zeer divers en heeft kruislingen zoals Swifters, Noordhollanders, Flevolandse, enz. Het LEI-DLO neemt aan dat 70% van de schapenbedrijven in Nederland Texelaarbedrijven en de rest kruislingsbedrijven zijn.

Opbrengsten lager

Met uitzondering van de verkochte foklammeren waren de opbrengstprijzen in 1993 lager dan in 1992. Dit geeft de algemene trend aan. De opbrengstprijzen voor slachtschapen zijn sterker gedaald dan die voor fokschapen. Bij de slachtlammeren, ouder dan drie maanden, was het verschil tussen beide jaren het grootst (gemiddeld f 25,- minder). Deze categorie is het grootst (55%) en is vrijwel geheel verantwoordelijk voor de grote daling van de post omzet en aanwas. In figuur 1 staat de procentuele afzet en prijsverloop van de slachtlammeren. Wat opvalt is de lagere prijs over het hele jaar. Alleen van maart tot juni bereikten de prijzen bijna hetzelfde peil (f 5,- á f 10,- lager) als verleden jaar. Het prijsverschil

Figuur 1 Opbrengstprijzen (gld/stuk) van slachtlammeren in boekjaar 1992 en 1993 en de procentuele verkoop per maand van 1993 (gegevens LEI-deeladministratie)

was het grootst in december 1992, augustus en september 1993 (ruim f 40,-). De meeste afzet was er afgelopen jaar in juni; het jaar daarvoor lag de afzetpiek in augustus.

De totale opbrengsten waren f 36,- lager dan vorig jaar. Zowel de omzet en aanwas als de overige opbrengsten zijn gedaald. Omdat andere kosten, vooral ruwvoer, gedaald zijn is de arbeidsopbrengst "maar" f 24,- gedaald ten opzichte van verleden jaar.

Voerkosten lager

De ruwvoerkosten zijn grotendeels berekend met voedernormen. De totale hoeveelheid (kVEM) gras- en ruwvoer nam iets toe. De kosten voor eigen gras- en ruwvoer zijn berekend aan de hand van de voederbehoefte (in kVEM). De hoeveelheid eigen gras- en ruwvoer is berekend door de totale voederbehoefte te verminderen met de voeraankopen. De waardering van gras- en ruwvoer hangt af van het soort voer en van het seizoen. Tabel 1 vermeldt de gerekende prijzen voor gras- en ruwvoer. Op de zuivere schapenbedrijven zijn voor gras- en ruwvoer de werkelijke gemaakte kosten gerekend.

De lagere voerkosten zijn voor ongeveer de helft te verklaren uit het hogere percentage zuivere

Tabel 1 Waardering zelfgeteeld gras- en ruwvoer in centen per kVEM op bedrijven waar naast schapenhouderij een andere bedrijfstak wordt gehouden¹⁾

Produkt	Waardering (cent/kVEM)
Vers weidegras	23
Naweidegras	15
Gras van dijken of andere marginale gronden	14
Wintergras (1 november tot 1 maart)	0
Stoppels en groenbemesters	0
Ruwvoer	35

¹⁾ Op zuivere schapenbedrijven worden de werkelijke kosten voor gras- en ruwvoer gerekend

schapenbedrijven dat deelnam aan de deeladministratie. Van deze bedrijven wordt de werkelijke kVEM-prijs berekend in plaats van dat er met de normatieve prijs wordt gerekend. De werkelijke kVEM-prijs was afgelopen jaar lager dan de normatieve kVEM-prijs. De andere helft is te verklaren uit de wijze van berekenen. Door het lage aantal deelnemers kon dit jaar geen rekening worden gehouden met de structuur van de schapenhouderij. Dat was voorgaande jaren wel het geval.

Tabel 2 Resultaten per gemiddeld aanwezige ooi (gld)¹⁾

Boekjaar	1987/188	1988/189	1989/190	1990/91	1991/92	1992/93
<i>Opbrengsten</i>						
Omzet en aanwas	253	261	210	219	214	180
Wol, overige opbrengsten	14	16	8	11	8	6
Totaal opbrengsten	267	277	218	230	222	186
<i>Kosten</i>						
Krachtvoer	38	32	28	32	34	33
Gras en ruwvoer	120	134	114	116	114	91
Totaal voerkosten	158	166	152	148	148	124
Rente dieren	23	23	17	20	19	18
Huisvesting en strooisel	20	18	25	26	27	28
Gezondheidszorg	20	21	22	18	18	22
Diversen	23	24	33	30	28	36
Totaal kosten	244	252	239	242	240	228
Arbeidsopbrengst	23	25	-21	-12	-18	-42
Ooipremie per premie-waardige ooi	52	50	63	54	49	55
<i>Opbrengstprijzen van normaal verkochte dieren</i>						
Lammeren	208	208	156	154	156	137
Fokooien	202	206	158	147	146	119

¹⁾ Op zuivere schapenbedrijven worden de werkelijke kosten voor gras- en ruwvoer gerekend

Tabel 3 Technische resultaten

Boekjaar	1987/88	1988/89	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93
Geboren lammeren ¹⁾	163	164	162	176	175	163
Lammersterfte in %	13	12	11	11	13	12
Gespeende lammeren ¹⁾	142	144	144	156	154	142
Schapensterfte in %	6	6	6	5	7	7

¹⁾ Per 100 toegelaten ooiën

De diverse kosten zijn een stuk gestegen, veroorzaakt door de geringere deelname.

De kosten voor gezondheidszorg zijn toegenomen. Desondanks zijn de kosten voor gezondheidszorg nog steeds niet hoog, uitgaande van de jaarlijkse benodigde farmaceutische producten en veterinaire behandelingen.

In tabel 2 staan de opbrengsten en kosten voor de laatste zes boekjaren. De rentekosten zijn lager doordat de rentevoet daalde van 7 naar 6,5% en de balanswaarde van de schapen gelijk bleef.

Slechtere technische resultaten

Het drachtigheidspercentage daalde met 4,2% naar 90,3%, doordat er relatief veel jaar-rondproductie bedrijven met de deeladministratie zijn gestopt. Gedeeltelijk kan hierdoor ook het lagere aantal geboren lammeren per toegelaten ooi worden verklaard. Voor het eerst sinds jaren nam deze af: met gemiddeld 0,12 lam. Dit resulteerde in 1,63 lam per toegelaten ooi, ook dit is een ontwikkeling die de omzet en aanwas niet ten goede komt. Voor nog enige andere technische resultaten zie tabel 3 waarin ook de voorgaande vijf boekjaren zijn vermeld.

Door de wijze van berekenen komen kruislingen gemiddeld op een drachtigheidspercentage van 98% tegenover 87% bij Texelaars. Het gemid-

deld aantal geboren lammeren bij kruislingen is 2,04 per toegelaten ooi, dit is 0,6 hoger dan bij de Texelaars.

Ooipremie hoger

De ooi-premie was afgelopen jaar f 6,- hoger dan verleden jaar en kwam daarmee op f 55,-. Zelfs als we de premie bij de arbeidsopbrengst optellen kunnen we concluderen dat er wederom te weinig in de schapensector is verdiend.

Samenvatting

■ Het aantal deelnemers nam met de bijna helft af, met een lagere betrouwbaarheid van de

In de schapenhouderij blijft de beurs smal.

kengetallen tot gevolg.

- De arbeidsopbrengst daalde met f 24,- naar f 42,- negatief.
- De totale opbrengsten daalden f 36,-.
- Een forse daling van de opbrengstprijzen van de schapen bestemd voor de slacht.
- De opbrengstprijzen voor schapen bestemd voor de fok daalden minder fors.
- De totale kosten daalden, vooral de voerkosten werden lager, de kVEM-opname nam iets toe.
- Het drachtigheidspercentage daalde met 4,2%.
- Het aantal lammeren per toegelaten ooi nam met 0,12 lam af.
- De ooi-premie steeg met f 6,-.